

การบูรณาการหลักสังคหวัตถุ 4 ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำของผู้บริหารและบุคลากร
องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด

The Integration of Four Principles of Sangahavatthu to Enhancing Leadership of
Administrators and Personnel of Local Government Organization,
Pathumrat District, Roi Et Province

นวรรตน์ พาโคทอม

พรพิมล โพธิ์ชัยหล้า

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

Navarat Pakoktom

Pornpimol Pochailar

Mahamakut Buddhist University RoiEt Campus

E-mail: aim_aim44@hotmail.com

วันที่รับบทความ: 2 มีนาคม 2568; วันที่แก้ไขบทความ 22 เมษายน 2568; วันที่ตอบรับบทความ: 23 เมษายน 2568

Received: April 3, 2025; Revised: April 22, 2025; Accepted: April 23, 2025

บทคัดย่อ

ภาวะผู้นำของผู้บริหารถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการบริหารองค์กร โดยภาวะผู้นำเป็นเครื่องสะท้อนประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการดำเนินงานขององค์กร รวมทั้งความสามารถในการบริหารบุคลากรให้เกิดความร่วมมืออย่างเต็มที่ ผู้บริหารต้องใช้ความรู้และทักษะในการแก้ปัญหาและปรับตัวให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น การวิจัยนี้เพื่อศึกษาระดับการบูรณาการหลักสังคหวัตถุ 4 ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำของผู้บริหารและบุคลากร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อเปรียบเทียบการบูรณาการหลักสังคหวัตถุ 4 ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำของผู้บริหารและบุคลากร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอปทุมรัตต์ จังหวัดร้อยเอ็ด ใช้การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 254 คน ใช้แบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่น .94 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานด้วย t-test และ F-test

ผลการวิจัยพบว่า: 1) ระดับการบูรณาการหลักสังคหวัตถุ 4 ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำของผู้บริหารและบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.22$, S.D. = 0.70) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน 2) การเปรียบเทียบตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง โดยรวมไม่แตกต่างกัน การสนับสนุนและช่วยเหลือผู้อื่น พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ข้อเสนอแนะได้แก่ ควรเปิดโอกาสให้บุคลากรได้แสดงความสามารถอย่างเต็มความสามารถ ควรประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรม ควรเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องกำหนดขั้นตอนในการปฏิบัติและนโยบายที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่น ผู้บริหารควรมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาตัดสินใจการตรวจสอบการทำงานและร่วมรับบริการสาธารณะ ผู้บริหารควรแจ้งข้อมูลข่าวสารที่ชัดเจนตรงกับความ เป็นจริง โดยไม่มีการปิดบัง การสร้างแรงบันดาลใจ และการสนับสนุนเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหาร แสดงให้เห็นว่าการบูรณาการหลักสังคหวัตถุ 4 มีส่วนสำคัญต่อการเสริมสร้างภาวะผู้นำที่นำไปสู่การพัฒนาองค์กรอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ การบูรณาการ; หลักสังคหวัตถุ 4; การเสริมสร้าง; ภาวะผู้นำของผู้บริหารและบุคลากร; องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

Leadership of administrators is a key factor influencing the success of organizational management. Leadership reflects the efficiency and effectiveness of operations, as well as the ability to manage personnel to achieve full cooperation. Administrators must utilize knowledge and skills to solve problems and adapt to changes effectively. This study aimed to examine the level of integration of the Four Principles of Sangahavatthu in enhancing leadership among administrators and personnel of local administrative organizations in Pathumrat District, Roi Et Province. It also aimed to compare the integration of these principles across personal factors and provide recommendations for implementation. The research employed a quantitative approach, with a sample of 254 respondents. Data were collected using a questionnaire with a reliability coefficient of .94 and analyzed using descriptive statistics, including frequency, percentage, mean, and standard deviation, as well as hypothesis testing with t-tests and F-tests.

The findings revealed that: 1) The overall integration of the Four Principles of Sangahavatthu in enhancing leadership was at a high level ($\bar{x} = 4.22$, S.D. = 0.70), with all aspects rated highly. 2) Comparison by gender, age, education level, and position showed no overall significant differences, except for support and assistance to others, which revealed statistically significant differences at the .05 level. 3) Recommendations include providing opportunities for personnel to fully showcase their abilities, practicing ethical leadership, involving stakeholders in policy and operational planning, participating in problem-solving and public service oversight, ensuring transparent communication, inspiring personnel, and promoting the use of information technology to enhance management efficiency. In conclusion, integrating the Four Principles of Sangahavatthu plays a crucial role in fostering leadership that contributes to sustainable organizational development.

Keywords: Integration; Principles of Sangahavatthu 4; Strengthening; Leadership of Executives and Personnel; Local Government Organization

บทนำ

ภาวะผู้นำของผู้บริหารมีความสำคัญต่อความสำเร็จในการบริหารงานขององค์กร โดยเฉพาะในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่นและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน การบริหารงานที่มีประสิทธิภาพต้องอาศัยภาวะผู้นำที่สามารถสร้างแรงจูงใจ ประสานความร่วมมือ และบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ได้อย่างเหมาะสม ผู้นำที่ดีจะต้องมีคุณลักษณะทั้งในด้านความรู้ ความสามารถ และคุณธรรม เพื่อให้เกิดความร่วมมือจากผู้ใต้บังคับบัญชาและสร้างบรรยากาศการทำงานที่ดี นอกจากนี้ การปฏิรูปการบริหารในระดับท้องถิ่นยังเน้นการเพิ่มคุณภาพของผู้นำให้สามารถเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ เช่น ภาวะเศรษฐกิจและการแข่งขันระหว่างประเทศ ทั้งนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่รับผิดชอบงาน

สำคัญหลากหลายด้าน ทั้งด้านสิ่งแวดล้อม การรักษาความปลอดภัย สวัสดิการสังคม และการพาณิชย์ท้องถิ่น จึงจำเป็นต้องมีผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำที่เข้มแข็งเพื่อให้บรรลุเป้าหมายในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน (วุฒิสาร ตันไชย และคณะ 2558:46)

การกระจายอำนาจการปกครองส่วนกลางไปยังส่วนท้องถิ่นให้มีอิสระในการบริหารจัดการเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีโอกาสดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในท้องถิ่นด้วยตนเอง และเพื่อให้การบริหารงานบรรลุวัตถุประสงค์ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องมีการบริหารจัดการ รายได้และการใช้จ่าย เพื่อสนองตอบต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น การเปิดช่องทางให้ประชาชนได้เข้าใจถึงการมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการบริหารท้องถิ่น จึงนับเป็นการยกระดับความสามารถของชุมชนท้องถิ่นให้ก้าวหน้าขึ้น การปกครองท้องถิ่นเป็นผลมาจากการกระจายอำนาจทางการปกครองของรัฐ เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นได้ปกครองตนเอง แต่การที่ท้องถิ่นจะสามารถบริหารงานให้สำเร็จไปได้ด้วยดีนั้นจำเป็นต้องมีระบบในการจัดหารายได้และการใช้จ่าย เพื่อจัดทำบริการสาธารณะตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น การกำหนดรายได้ รายจ่ายจะมีบัญญัติไว้ในกฎหมาย ท้องถิ่นจะกำหนดเองไม่ได้ โดยการคลังจะประกอบไปด้วยการมีระบบงบประมาณ การมีรายได้ รายจ่าย ท้องถิ่นจะต้องมีระบบงบประมาณการใช้จ่ายในแต่ละปี ซึ่งมีผลโดยตรงต่อการวางแผนการดำเนินกิจการต่างๆ เป็นของตนเอง ย่อมทำให้ท้องถิ่นมีอิสระในการกำหนดการใช้จ่าย สามารถดำเนินงานและริเริ่มงานอื่นได้ตามที่ตนเห็นว่าเป็นไปตามความต้องการของประชาชน และโดยการสร้างความมีส่วนร่วมที่จะทำให้การจัดการมีความชอบธรรมและเป็นประโยชน์ต่อทุกฝ่าย มีระบบการกำกับดูแลที่ดี และมีผู้บริหารที่สุจริต มีคุณธรรมเท่านั้น ผู้เกี่ยวข้องทั้งหลายก็จะเป็นส่วนสำคัญที่จะต้องมีความรู้ในเรื่องของการสร้างการมีส่วนร่วมเพื่อในการพัฒนาท้องถิ่นด้วยสำนึกสาธารณะ และในปัจจุบันจะเห็นได้ว่าปัญหาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าในรูปแบบองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลทั้งหลาย ยังถูกจับตามองจากสังคมภายนอกกว่า มีการทุจริตคอร์รัปชันเป็นจำนวนมาก การถูกจับตามองและถูกวิพากษ์วิจารณ์ในทำนองดังกล่าว ย่อมไม่เป็นผลดีต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งอาจมีผลกระทบต่อนามาน่าเชื่อถือของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นทั้งในแง่ของงาน (ภารกิจ) งบประมาณ (เงิน) และบุคลากรของท้องถิ่นอยู่ไม่น้อยเช่นกัน ภายใต้การถ่ายโอนภารกิจและงบประมาณให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อให้ดำเนินภารกิจ ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าในการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำลังถูกท้าทายความสามารถในเชิงการบริหารจัดการให้มีความน่าเชื่อถือและความโปร่งใสในการบริหารงาน การบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอปทุมรัตน์ ยังมีปัญหาและอุปสรรคในหลายด้าน เช่น โครงสร้างการบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น กระบวนการสรรหาบุคลากร การขาดแคลนบุคลากร อันมีผลสืบเนื่องมาจากการที่มีคณะกรรมการข้าราชการหรือพนักงานส่วนท้องถิ่น ที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายระดับ ซึ่งก่อให้เกิดความซ้ำซ้อนของอำนาจหน้าที่ ทำให้กระบวนการบริหารงานบุคคลเกิดความล่าช้า และปัญหาระเบียบและกฎหมายที่บัญญัติให้อำนาจเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลแก่ผู้บริหารท้องถิ่นมากเกินไปและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขาดแคลนบุคลากรในสายงานต่างๆ เป็นจำนวนมาก ทำให้บุคลากรหนึ่งคนต้องปฏิบัติงานหลายหน้าที่ ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพของงานหน่วยงานและผู้ที่เกี่ยวข้องจึงต้องให้ความสำคัญกับปัญหาดังกล่าว และหาวิธีการพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการบริหารงานบุคคลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ให้เป็นไปตามระบบคุณธรรมและสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน (จิตาภา เร่งมีศรีสุข 2560: 98)

การนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาบูรณาการในองค์กร หน่วยงานต่างๆ โดยเฉพาะหลักสังคหวัตถุธรรม คือ เครื่องมือที่ช่วยประสานคนหมู่มากให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เป็นเครื่องช่วยขจัดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นทำให้คนอยู่ร่วมกันด้วยความรัก สามารถนำไปใช้ได้ตั้งแต่ระดับครอบครัวจนถึงระดับสังคม องค์กรระดับประเทศ เป็นธรรมที่ก่อให้เกิดความผาสุกในบ้านเมือง และประเทศชาติ ถ้าหน่วยงานหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในแต่ละท้องถิ่น รู้จักนำหลักธรรมนี้มาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจผู้อื่น ผูกมิตรไมตรี เอื้อเฟื้อเกื้อกูล หรือเป็นหลักการสงเคราะห์ซึ่งกันและกันมี 4 ประการได้แก่ทาน คือ การเสียสละ ปิยาจา คือการพูดจาด้วยถ้อยคำไพเราะ อตถจริยา คือ การช่วยเหลือกัน ช่วยกิจกัน และ สมานัตตตา คือความเป็นผู้สม่ำเสมอ การปฏิบัติตนเสมอต้นเสมอปลาย การทำตัวให้เข้ากันได้ เป็นเพื่อนร่วมทุกข์ร่วมสุขกัน ไม่เอาเปรียบร่วมเผชิญ และแก้ปัญหาเพื่อประโยชน์สุขร่วมกัน รวมถึงเป็นการช่วยเหลือหรือดำเนินการเพื่อเป็นประโยชน์แก่ผู้อื่น หรือหน่วยงานและองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ (พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช) 2548: 43)

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะทำการศึกษาเรื่อง “การบูรณาการหลักสังคหวัตถุ 4 เพื่อเสริมสร้างภาวะผู้นำของผู้บริหารท้องถิ่นขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบุพมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด” ในการขับเคลื่อนระหว่างภาครัฐและภาคประชาชนให้มีการร่วมคิด ร่วมแรง ร่วมใจในการพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง และรู้จักการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาบูรณาการ ในหน่วยงานของตนให้มีความเข้มแข็ง มีวุฒิภาวะความเป็นผู้นำ และเพื่อให้ชุมชน ประชาชนที่อยู่ในเขตปกครองมีคุณภาพชีวิตที่ดี และที่สำคัญการพัฒนาท้องถิ่นนั้นต้องเป็นความต้องการที่แท้จริงที่เกิดจากความต้องการของชุมชนอันจะก่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและมีความต่อเนื่องสืบไป

วัตถุประสงค์

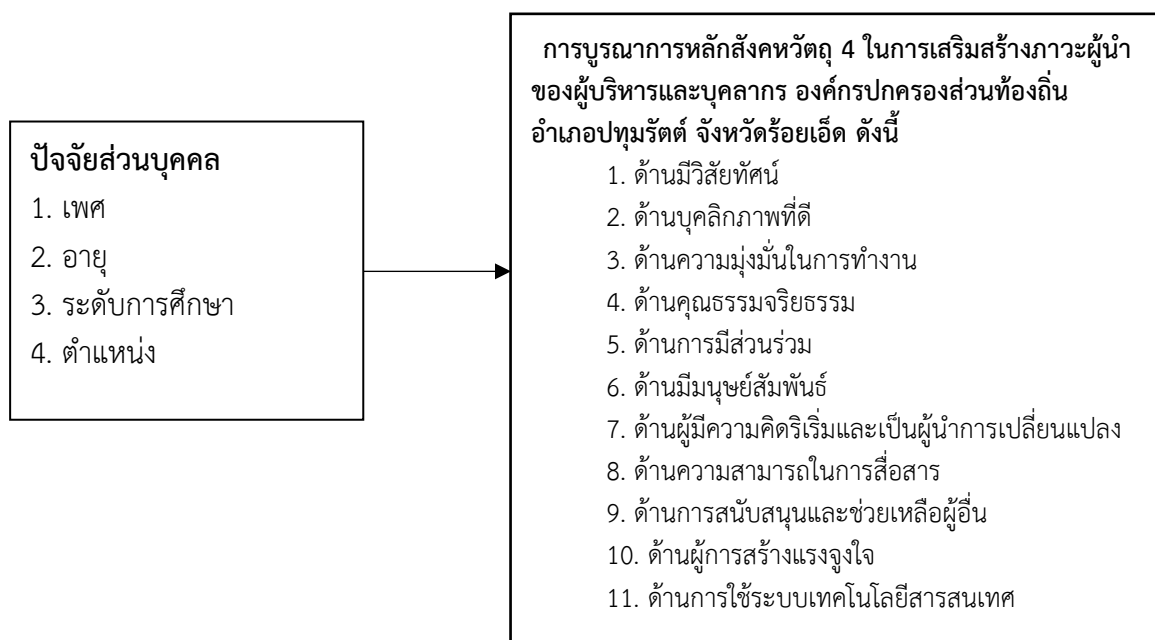
1. เพื่อศึกษาระดับการบูรณาการหลักสังคหวัตถุ 4 ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำของผู้บริหารและบุคลากร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบุพมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบการบูรณาการหลักสังคหวัตถุ 4 ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำของผู้บริหารและบุคลากร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบุพมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง
3. เพื่อนำเสนอข้อมูลสารสนเทศการบูรณาการหลักสังคหวัตถุ 4 ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำของผู้บริหารและบุคลากร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบุพมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

กรอบแนวคิดการวิจัย

กรอบแนวคิดเรื่อง การบูรณาการหลักสังคหวัตถุ 4 ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำของผู้บริหารและบุคลากร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบุพมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ดครั้งนี้ ผู้วิจัยได้การทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง แล้วทำการสรุปการวิเคราะห์ และสังเคราะห์แนวคิด และทฤษฎีจากนักวิชาการ ซึ่งมีแนวทางการดำเนินการตามกรอบแนวคิด สรุปได้ดังนี้

ตัวแปรต้น
(Independent Variables)

ตัวแปรตาม
(Dependent Variable)

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตด้านสถานที่ คือ เขตพื้นที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารและบุคลากร สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด 9 แห่ง จำนวน 721 คน (ที่มา: ณ วันที่ 6 พฤศจิกายน 2566 แผนพัฒนาท้องถิ่น 2566-2567 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด, เพิ่มเติมครั้งที่ 5 พ.ศ. 2567)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและบุคลากร สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด 9 ตำบล จำนวน 254 คน ที่ได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการเทียบตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970, pp. 608-610 อ้างถึงใน ละเอียด ศิลา น้อย. 2562, หน้า 93)

3. ขอบเขตด้านตัวแปร

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variables) คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ของประชาชนในเขตพื้นที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกเป็น เพศ อายุ ระดับการศึกษา และตำแหน่ง

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) คือ การบูรณาการหลักสังคหวัตถุ 4 ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำของผู้บริหารและบุคลากร องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่ สังคหวัตถุ 4 คือ 1. ทาน การให้ การเสียสละ 2. ปิยวาจา การพูดจาด้วยถ้อยคำไพเราะ 3. อตถจริยา ช่วยเหลือกัน

(ช่วยกิจการไป) 4.สมานัตตตา คือ การปฏิบัติตนเสมอต้นเสมอปลาย(พระเทพดิลก (ระแบบ ฐิตญาโณ). 2544: 262 อ้างในพระไตรปิฎกฉบับหลวง เล่มที่ 11 ข้อที่ 267:191)

4. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย ข้อคำถามทั้งหมด 4 ตอน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 เป็นคำถามแบบสำรวจรายการ (Checklist) สอบถามการบูรณาการหลักสังคหวัตถุ 4 ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำของผู้บริหารและบุคลากร องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบุพมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับระดับการเสริมสร้างภาวะผู้นำของผู้บริหารและบุคลากรองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

ส่วนที่ 3 เป็นคำถามปลายเปิด (Open-Ended Question) เพื่อสอบถามข้อเสนอแนะการบูรณาการหลักสังคหวัตถุ 4 ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำของผู้บริหารและบุคลากร องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบุพมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อตรวจและปรับปรุงแก้ไขให้ตรงตามวัตถุประสงค์และแนวคิดทฤษฎีทั้งสำนวนการใช้ภาษาและคำชี้แจงแล้วนำมาทำความสะอาดคลองและ ปรับปรุงแก้ไขตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาเสนอแนะอีกครั้งหนึ่ง นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้วไปทำการทดลองใช้ (Try Out) กับที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างกับผู้บริหารและบุคลากร สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบุพมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ 0.94 และมีค่าจำแนกของ Item-Total Statistics (Corrected Item-Total Correlation) ได้ .22-.88 ของแบบสอบถามโดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Cronbach's alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545: 99-100)

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

6. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการแจกแบบสอบถามมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมทางสถิติทางวิจัย

7. สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ทั้งในภาพรวมรายด้านและรายข้อ แลแผลตามเกณฑ์การวิเคราะห์แต่ละข้อ (บุญชม ศรีสะอาด. 2553: 121) การทดสอบ (t-test แบบ Independent samples) โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One way ANOVA) โดยใช้สถิติ (F- test) เมื่อพบว่ามีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe) การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะโดยการแจกแจงความถี่ (Frequencies) และการนำเสนอผลการวิจัยโดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การบูรณาการหลักสังคหวัตถุ 4 ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำของผู้บริหารและบุคลากร องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบุพมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด มีผลการวิจัยดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ระดับการบูรณาการหลักสังคหวัตถุ 4 ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำของผู้บริหารและบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบุพมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน

การบูรณาการหลักสังคหวัตถุ 4 ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำ ของผู้บริหารและบุคลากร	ระดับการปฏิบัติ			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	อันดับ
1. ด้านวิสัยทัศน์	4.23	0.70	มาก	5
2. ด้านบุคลิกภาพที่ดี	4.23	0.71	มาก	6
3. ด้านความมุ่งมั่นในการทำงาน	4.30	0.68	มาก	1
4. ด้านคุณธรรมจริยธรรม	4.20	0.73	มาก	8
5. ด้านการมีส่วนร่วม	4.28	0.70	มาก	2
6. ด้านมนุษยสัมพันธ์	4.24	0.70	มาก	4
7. ด้านผู้มีความคิดริเริ่มและเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลง	4.21	0.70	มาก	7
8. ด้านความสามารถในการสื่อสาร	4.19	0.73	มาก	10
9. ด้านการสนับสนุนและช่วยเหลือผู้อื่น	4.05	0.71	มาก	11
10. ด้านการสร้างแรงจูงใจ	4.19	0.68	มาก	9
11. ด้านการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ	4.28	0.70	มาก	2
รวมเฉลี่ย	4.22	0.70	มาก	-

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับการบูรณาการหลักสังคหวัตถุ 4 ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำของผู้บริหารและบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบุพมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.70) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านความมุ่งมั่นในการทำงาน ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.68) รองลงมา ได้แก่ ด้านการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.70) ด้านมนุษยสัมพันธ์ ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.70) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการสนับสนุนและช่วยเหลือผู้อื่น ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.71)

ผลเปรียบเทียบการบูรณาการหลักสังคหวัตถุ 4 ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำของผู้บริหารและบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบุพมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามอายุ โดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการสนับสนุนและช่วยเหลือผู้อื่น (ทาน - การให้ปันสิ่งของตนแก่ผู้อื่นที่ควรให้) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลเปรียบเทียบการบูรณาการหลักสังคหวัตถุ 4 ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำของผู้บริหารและบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบุพมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามอายุ โดยรวมไม่แตกต่างกัน พบว่าการบูรณาการหลักสังคหวัตถุ 4 ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำของผู้บริหารและบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบุพมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามระดับการศึกษา ปรากฏดังนี้

1. **ต่ำกว่าปริญญาตรี** โดยรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.23$, S.D. = 0.33) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านความมุ่งมั่นในการทำงาน ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.55) รองลงมา ได้แก่ ด้านการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.46) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการสนับสนุนและช่วยเหลือผู้อื่น ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.44)

2. **ปริญญาดรี** โดยรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.17$, S.D.= 0.28) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{X} = 4.25$, S.D.= 0.43) รองลงมา ได้แก่ ด้านความมุ่งมั่นในการทำงาน ($\bar{X} = 4.23$, S.D.= 0.63) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการสนับสนุนและช่วยเหลือผู้อื่น ($\bar{X} = 4.10$, S.D.= 0.50)

3. **สูงกว่าปริญญาดรีขึ้นไป** โดยรวมมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.24$, S.D.= 0.32) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านบุคลิกภาพที่ดี ($\bar{X} = 4.38$, S.D.= 0.49) รองลงมา ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วม ($\bar{X} = 4.36$, S.D.= 0.45) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการสนับสนุนและช่วยเหลือผู้อื่น ($\bar{X} = 3.91$, S.D.= 0.51)

ผลการเปรียบเทียบความแปรปรวนการบูรณาการหลักสังคหวัตถุ 4 ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำของผู้บริหารและบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับการบูรณาการหลักสังคหวัตถุ 4 ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำของผู้บริหารและบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.70) โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านความมุ่งมั่นในการทำงาน (อัตถจริยา - การทำประโยชน์) ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.68) รองลงมา คือ ด้านการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.70) ด้านมีมนุษยสัมพันธ์ ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.70) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ด้านการสนับสนุนและช่วยเหลือผู้อื่น ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.71)

2. ผลการเปรียบเทียบการบูรณาการหลักสังคหวัตถุ 4 ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำของผู้บริหารและบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตามเพศ อายุ ตำแหน่ง และระดับการศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านการสนับสนุนและช่วยเหลือผู้อื่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ข้อเสนอแนะการบูรณาการหลักสังคหวัตถุ 4 ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำของผู้บริหารและบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ผู้บริหารควรกำหนดทิศทาง และเป้าหมายที่ชัดเจน ควรมีเป้าหมายการดำเนินงานที่ชัดเจนและสามารถประเมินผลสำเร็จขององค์กรได้ ควรมีความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ในเรื่องของการบริการ ผู้บริหารและบุคลากรควรมีบุคลิกภาพที่ดี มีความเชื่อมั่นในตนเอง วางตัวเหมาะสม ตามสถานการณ์ ผู้บริหารควรมีความวิริยะอุตสาหะการทำงานไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคและปัญหา ผู้นำต้องมีจุดมุ่งหมายในการทำงานเพื่อการพัฒนาองค์กร ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้บุคลากรได้แสดงความสามารถอย่างเต็มความสามารถผู้บริหารควรประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรม ควรชื่นชมยินดีและวางตนให้เหมาะสม มีความเมตตารักใคร่ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องกำหนดขั้นตอนในการปฏิบัติและนโยบายที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่น ผู้บริหารควรดำเนินการในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสภาพ ความเป็นอยู่ การพัฒนา และการกำหนดอนาคต ผู้บริหารควรมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาตัดสินใจ การตรวจสอบการทำงานและร่วมรับบริการสาธารณะ ผู้บริหารควรแสดงออกต่อกันในสังคม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของตนเอง สร้างความเข้าใจอันดีและความสามัคคีก่อให้เกิดความรักใคร่และความสำเร็จในการทำงานร่วมกัน ผู้บริหารควรจูงใจให้บุคลากรเกิดแรงบันดาลใจในการทำงาน ผู้บริหารควรกระตุ้นให้บุคลากร

ตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในหน่วยงานและเกิดการสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ผู้บริหารควรแสดงกริยาท่าทาง ในการสื่อสารอย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น ผู้บริหารควรแจ้งข้อมูลข่าวสารที่ชัดเจนตรงกับความ เป็นจริง โดยไม่มีการปิดบัง ผู้บริหารควรการมีน้ำใจต่อบุคลากร ผู้บริหารรับฟังประเด็นปัญหาและรับเป็นที่ปรึกษาในการดูแลผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้นำควรตอบสนองความต้องการของบุคลากร การสนับสนุนและความร่วมมือในการทำงานจากบุคลากร ควรบริหารงานด้วยการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่อง การบูรณาการหลักสังคหวัตถุ 4 ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำของผู้บริหารและบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่า ระดับการบูรณาการหลักสังคหวัตถุ 4 ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำของผู้บริหารและบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การบูรณาการเป็นการเชื่อมโยงความรู้ประสบการณ์ในลักษณะผสมผสานเข้าด้วยกันทั้งหมดเพื่อให้สอดคล้องสมบูรณ์โดยรวมกันมากกว่าการแยกส่วนซึ่งในที่นี้หมายถึงการบูรณาการหลักสังคหวัตถุ 4 ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำของผู้บริหารและบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยบูรณาการสังคหวัตถุ 4 คือ 1.ทาน การให้ การเสียสละ 2.ปิยวาจา การพูดจาด้วยถ้อยคำไพเราะ 3.อิตถจริยา ช่วยเหลือกัน (ช่วยกิจกันไป) 4.สมานัตตตา คือ การปฏิบัติตนเสมอต้นเสมอปลาย (พระไตรปิฎกฉบับหลวง เล่มที่ 11 ข้อที่ 267 หน้า 191. อ้างในพระเทพดิลก (ระแบบ วิฑิตญา โณ). 2544, หน้า 262) กับแนวคิดภาวะผู้นำ (กวี วงศ์พุ่ม (2539, หน้า 38) จำนวน 11 ด้าน ได้แก่ 1) ผู้บริหารและบุคลากรต้องมีวิสัยทัศน์ 2) ผู้บริหารและบุคลากรต้องมีบุคลิกภาพที่ดี 3) ผู้บริหารและบุคลากรต้องมีความมุ่งมั่นในการทำงานและอดทน 4) ผู้บริหารและบุคลากรต้องมีคุณธรรมจริยธรรม 5) ผู้บริหารและบุคลากรต้องใช้หลักการ มีส่วนร่วมในการบริหารงาน 6) ผู้และบุคลากรบริหารต้องมีมนุษยสัมพันธ์ในการทำงานที่ดี 7) ผู้บริหารและบุคลากรต้องเป็นผู้มีความคิดริเริ่มและเป็นผู้ดำเนินการเปลี่ยนแปลง 8) ผู้บริหาร ต้องมีความสามารถในการสื่อสาร 9) ผู้บริหารและบุคลากรต้องให้การสนับสนุนและช่วยเหลือผู้ใต้บังคับบัญชา 10) ผู้บริหารและบุคลากรต้องมีความสามารถในการสร้างแรงจูงใจ และ 11) ผู้บริหารและบุคลากรต้องรู้จักใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ สอดคล้องกับแนวคิดของ Yukl (1999, P. 77) อธิบายว่า การที่ผู้นำให้ความใส่ใจในการทำงาน จะทำให้ระบบและกระบวนการในการทำงานขององค์การพัฒนาต่อไปได้ในทิศทางที่ถูกต้อง ทั้งนี้ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรม ต้องประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในศีลธรรม ได้แก่ พรหมวิหาร 4 คือ มีความเมตตารักใคร่ เห็นอกเห็นใจผู้อื่น มีความ ซื่อสัตย์และวางตนให้เหมาะสม นอกจากนั้นควรยึดมั่นในหิริโอตตปปะ คือ ธรรมคุ้มครองโลก สอดคล้องกับงานวิจัยของสุรพล พรหมกุล และวิทยา ทองดี (2565) ได้ศึกษาพุทธบูรณาการเพื่อการส่งเสริมนักการเมืองท้องถิ่นต้นแบบ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณลักษณะของนักการเมืองท้องถิ่นต้นแบบในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง มี 7 ด้าน คือ 1) คุณลักษณะด้านสติปัญญา 2) คุณลักษณะด้านจริยธรรม 3) คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ 4) คุณลักษณะด้านสังคม 5) คุณลักษณะด้านการทำงาน 6) คุณลักษณะด้านการสื่อสาร 7) คุณลักษณะด้านภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง 2) พุทธธรรมในการส่งเสริมพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักการเมืองท้องถิ่นต้นแบบในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลาง พบว่า มี 11 หลักธรรม

ข้อเสนอแนะการวิจัย

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 จากผลการวิจัย พบว่า ด้านความมุ่งมั่นในการทำงาน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมาก ดังนั้นผู้บริหารควรสร้างเจตคติที่ดีและมีความคิดเชิงบวกและเกิดประโยชน์ต่อส่วนรวมเพื่อเกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

1.2 จากผลการวิจัย พบว่า ด้านการสนับสนุนและช่วยเหลือผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดโดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารควรให้การสนับสนุนและช่วยเหลือผู้ใต้บังคับบัญชาผู้บริหารและบุคลากรต้องให้การสนับสนุนและช่วยเหลือผู้ใต้บังคับบัญชาตามความจำเป็นและเป็นประโยชน์ต่อองค์กร

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษากลยุทธ์หรือรูปแบบการบูรณาการหลักสังคหวัตถุ 4 ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำของผู้บริหารและบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

2.2 ควรศึกษาประสิทธิภาพการบูรณาการหลักสังคหวัตถุ 4 ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำของผู้บริหารและบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

2.3 ควรมีการศึกษาการนำหลักธรรมอื่น เช่น หลักสาราณียธรรม 6 หลักสังคหวัตถุ อริยสัจ สัปบุริสธรรม 7 มาใช้กับการบูรณาการหลักสังคหวัตถุ 4 ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำของผู้บริหารและบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด

เอกสารอ้างอิง

จิตาภา เร่งมีศรีสุข. (2560). **พุทธภาวะผู้นำของผู้บริหารองค์กรปกครองท้องถิ่นเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมเชิงบูรณาการในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). **การวิจัยเบื้องต้น** (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

พระเทพดิลก (ระแบบ ฐิตญาโณ). (2544). **ธรรมปริทรรศน์** (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: มหามกุฏราชวิทยาลัย.

พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช). (2548). **พุทธศาสนา/พจนานุกรม** (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: เลียงเชียง.

วรภาส ประสมสุข, & นิพนธ์ กินาวงศ์. (2550). หลักการบริหารการศึกษาตามแนวพุทธธรรม. **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา**, 18(2), 105.

วุฒิสาร ตันไชย. (2558). การสังเคราะห์ข้อเสนอการกระจายอำนาจและการปกครองท้องถิ่นเพื่อการปฏิรูปโครงสร้างการปกครองท้องถิ่น: การปกครองท้องถิ่นที่เสริมสร้างประชาธิปไตยท้องถิ่นและความเข้มแข็งชุมชน. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย. (2566). **จำนวนประชากร: ข้อมูลประชากรอำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด (ธันวาคม 2566)**. สืบค้นเมื่อ 2 สิงหาคม 2567 จาก <https://www.dopa.go.th>.

Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. **Educational and Psychological Measurement**, 30(3), 607–610. <https://doi.org/10.1177/001316447003000308>